

Mogen we even binnen

De Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) houdt toezicht op accountantskantoren met aan een Amerikaanse beurs genoteerde controleklanten. Tien Nederlandse accountantsorganisaties hebben zich bij de PCAOB laten registreren (zie Nieuws).

De Financial Times meldde in februari 2006 dat de toezichthouder is 'to step up overseas inspections'. Staat straks naast de Autoriteit Financiële Markten ook de PCAOB op de stoep?

ARJEN TILLEMA*

In de op 9 juni 2004 vastgestelde *Final rules relating to the oversight of non-U.S. public accounting firms* (de Release) schetst de PCAOB hoe zij door inspections en investigations toezicht zal houden op buitenlandse accountantsorganisaties. Als ook inspectie plaatsvindt door een niet-Amerikaanse toezichthouder - zoals straks de Autoriteit Financiële Markten - kan het desbetreffende accountantskantoor de PCAOB verzoeken om op dat toezicht te vertrouwen.

De mate waarin de PCAOB dat zal doen zal worden bepaald door de robuustheid van het buitenlandse toezichtstelsel en het concrete inspection work program dat bij die accountantsorganisatie is gehanteerd. De PCAOB voelt weinig voor een stelsel van (onvoorwaardelijke) wederzijdse erkenning van toezichtstelsels. Uit de toelichting op de Release: 'The board does not believe that a 'mutual recognition' approach would be in the interests of US investors or the public.'

Privacydilemma's

De Nederlandse wetgever heeft zich bijzonder ingespannen om de Wet toezicht accountantsorganisaties PCAOB-proof te doen zijn en de PCAOB heeft inmiddels aangegeven het Nederlandse toezichtstelsel waarschijnlijk te kunnen erkennen. In de Eerste Kamer is gemeld dat de PCAOB heeft laten weten niet voornemens te zijn om Nederland te gaan voorschrijven hoe hier het toezicht er uit moet zien. Wel is er op gewezen dat geen sprake zal zijn van een onvoorwaardelijke erkenning van het Europese toezicht.

Als de Amerikaanse toezichthouder te zijner tijd inspecties zal houden bij Nederlandse accountantskantoren en zo'n kantoor verzoekt de PCAOB af te gaan op reeds verricht AFM-toezicht, dan zal de PCAOB het stelsel van de Wta analyseren en met de AFM overleggen over het reeds uitgevoerde inspection program. Te verwachten valt dat de PCAOB daarover concrete informatie zal willen krijgen. Blijkens de toelichting op de Release lijkt ze zich daarvoor primair te zullen richten tot de toezichthouder zelf, maar de PCAOB zal ook rechtstreeks informatie van de accountantsorganisatie kunnen betrekken.

Het niet voldoen aan zo'n verzoek kan leiden tot de vraag of de accounting firm should be sanctioned by the board for non-cooperation. Dat kan Nederlandse (en andere Europese) accountantsorganisaties voor dilemma's stellen, omdat een ongeclausuleerde informatieverstrekking in strijd kan komen met de Wet bescherming persoonsgegevens. Bijvoorbeeld als gevraagde controledossiers persoonsgegevens bevatten van contactpersonen bij de klant of de 'behandelaars' bij het accountantskantoor.

Primair AFM

Uitwisseling van informatie tussen AFM en PCAOB zal echter pas mogelijk zijn wanneer daar een Nederlandse wettelijke basis voor bestaat. In de regel wordt dan vereist dat er een internationale overeenkomst aan ten grondslag ligt. Op dit moment bevat de Wta hierover nog geen bepaling en ook zo'n inter-

ationale overeenkomst ontbreekt. Deze zullen er wel gaan komen. Na de publicatie van de definitieve tekst van de Europese richtlijn betreffende de wettelijke controle van (geconsolideerde) jaarrekeningen zal het ministerie van Financiën bezien in hoeverre deze richtlijn wijzigingen in de Wta nodig maakt, zoals bij de samenwerking en informatieuitwisseling tussen toezichthouders. De richtlijn stelt diverse voorwaarden aan informatieoverdracht door de AFM aan de PCAOB. Zo moet worden vastgesteld dat het PCAOB-toezicht aan bepaalde eisen voldoet en is de overdracht van persoonsgegevens gebonden aan de Europese Privacy Richtlijn (95/46/EG). Ook moeten AFM en PCAOB 'op wederkerigheid gebaseerde werkafspraken' maken. In uitzonderingsgevallen zal mogelijk zijn dat Nederlandse accountantsorganisaties controledossiers en andere documenten rechtstreeks aan de Amerikanen overdragen, maar de insteek van de richtlijn lijkt te zijn dat de PCAOB zich voor informatie primair tot de AFM zal moeten richten. Dat zou ook meebrengen dat Nederlandse accountantsorganisaties zich minder vaak voor (privacy)dilemma's gesteld zullen zien.

Bestaand stramien

Ook andere bestaande financiële toezichtwetten bevatten bepalingen over samenwerking met toezichthouders van buiten de EU. Zo maakt de Wet toezicht effectenverkeer 1995 het mogelijk dat medewerkers van een buitenlandse toezichthouder op hun verzoek deelnemen aan de uitvoering van een AFM-onderzoek. Duidelijk is dat dit dan onder gezag van de AFM gebeurt en dat de buitenlandse medewerkers zich naar de aanwijzingen van de Nederlandse toezichthouder zullen moeten richten. Het is te verwachten dat de in de Wta op te nemen bepalingen eenzelfde stramien zullen volgen.

'Hands on'

Dat laatste is wellicht een zekere geruststelling. De eerdergenoemde Financial Times meldde op 6 februari 2006 dat de PCAOB in 2005 inspecties heeft gehouden met betrekking tot accountantskantoren in Canada,

komen?

Chili, Israël en het Verenigd Koninkrijk. Blijkens het artikel betrof dat in Canada joint inspections door de Canadese toezichthouder en PCAOB. Dat schijnt goed te hebben gewerkt en volgens het artikel heeft de PCAOB medegedeeld dat "it is working with its counterparts outside the US to ensure that the foreign inspections are carried out within both the spirit and letter of the Sarbanes-Oxley Act". Het is afwachten of de PCAOB in Nederland meer zal gaan leunen op toezicht door de AFM dan in Canada gebeurde, waar kennelijk hands on toezicht door de Amerikanen plaatsvond. Zoals uit het voorafgaande blijkt zal dat mede afhangen van de vraag of de AFM snel tot een goed en effectief toezicht op de in de VS geregistreerde Nederlandse accountantsorganisaties zal komen.

Ansichtkaart

Ten slotte meldt de Financial Times dat de PCAOB 'expect(s) to inspect more non-US firms in 2006'. Het PCAOB-jaerverslag over 2004 signaleert de opmerking van een partner van een Amerikaans accountantskantoor, die in december 2004 op een ansichtkaart vanaf zijn vakantieadres (!) aan een PCAOB-medewerker schreef: "You have changed all our lives." Zover zal het voor de Nederlandse organisaties wel niet komen, maar dat een aantal van hen te maken zal krijgen met PCAOB-toezicht staat wel vast. Het is interessant dat de AFM door goed eigen toezicht de PCAOB voor die kantoren wat 'op afstand' zal kunnen houden. ■

Noot

* Arjen Tillema is ingeschreven als advocaat in Amsterdam en New York. Hij is partner bij NautaDutilh in Amsterdam.

ILLUSTRATIE: NADIA GONZÁLEZ